

Tusnádfürdő, 2005.

Tusnádfürdő, 2005. július 23. Jó napot kívánok, Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Engedjék meg, hogy mindannyiukat nagy szeretettel köszöntsem! Örülök, hogy sok régi arcot is láthatok itt a közönség soraiban. A legkevésbé sem zavar meg mondanivalóm szempontjából az a három kérdés, amit Németh Zsolt feltett. De a végén az sem zárható ki, hogy valamifajta válasz kerekedik ki mondandómból ezekre a kérdésekre. Én egy kicsit mással készültem, tekintettel arra, hogy a fölkerés címe provokatív és súlyos kérdést feszeget: „Magyarország jövője jövőre?”. Ha egyetlen mondatban kellene a kérdőjellel végződő mondatra válaszolnom, akkor azt tudom mondani Önöknek, hogy bármennyire is túlzásnak tűnhet, Magyarország jövője jövőre, a választások eredményén fordul meg az esedékes parlamenti választások eredményén. Én azonban most nem erről szeretnék beszélni, mert élek azzal a feltételezéssel, hogy talán ilyen természetű kérdéseket majd kapok Önöktől, hanem inkább arról fogok beszélni, hogy a kedvező választási eredmények után minek kellene történnie Magyarországon ahhoz, hogy az a bizonyos jövő mindannyiunk számára kívánatos és vonzó legyen. Tegnap végighallgattam négy kiváló előadást, ott kevesebben voltunk, a hallgatóság sorait tekintve, ezért majd óvatosan, de igyekszem az ott elhangzott gondolatokat is kicsit továbbfűzni, illetve reagálni azokra, ezért kevésbé egy politikai természetű beszédet vagy előadást szeretnék tartani, hanem sokkal inkább téziseket próbálok összefoglalni, olyan téziseket, amelyek a választások utáni magyar jövő karakterét segítenek megrajzolni. Első tézisként hadd idézzem föl a XVIII. századi Svájc történetét, amely akkortájt Nyugat-Európa legszegényebb országai közé tartozott. A XVIII. században közkeletű volt az a vélekedés, hogy a hegyek félelmetesek és az orvostudománynak az volt a meggyőződése, hogy a hegyi levegő nem egyszerűen káros, hanem halálos is lehet. Ezért Svájcot az európai érdeklődés leginkább elkerülte. Csak egyetlen évszázadnak kellett eltelnie és minden megváltozott arrafelé, és Svájcot éppen a hegyei és az időközben gyógyító erejűnek minősített hegyi levegője tette a XIX. században egy fellendülő, egyre erősödő és több más európai állam által irigyelt országgá.

Svájc a gazdasági fellendülését ennek a gondolkodásmód-változásnak, a szemléletváltozásnak köszönheti. Azért idéztem ide ezt a történetet, mert úgy érzem, érvényes ránk is. A legfontosabb dolog, amire szüksége van ma a Kárpát-medencei magyarságnak, az egy szemléletváltozás, és a szemléletváltozás mindent átalakító, egész nemzetet felemelni képes ereje. Mire gondolok? Arra, hogy Magyarország Trianon óta úgy tekint magára, mint egy olyan országra, amelynek gyengeségének legfőbb oka és forrása az ország területi

felszabdálása, valamint a határon kívül rekedt nemzetrészek elszigeteltsége. Nyilvánvaló, hogy ennek a veszteségnek a történelmi és egyben példátlan nagyságrendjéről itt most nem érdemes beszélnünk. Arról viszont annál inkább, hogy az azóta eltelt lassan kilencven esztendő, a világ jelentősen megváltozott, a kordivat átalakult, és a korszellem is egészen más, mint volt kilencven esztendővel ezelőtt. A mozgékonyság, jelenlét, kapcsolatok, gyorsaság, hálózatba szervezhető személyek és tudások, csoportok, műveltség, a mai világnak a gazdasági életében ezek a legfőbb előnyt, a legnagyobb versenyelőnyt kínáló tulajdonságok. A mai kordivat, korszellem leginkább úgy jellemezhető, hogy lebomló államhatárok, szabad mozgás, szakképzettség, szorgalom, a jakobinus, bürokrata állam korszakának végrángásai, ahogy Martonyi János mondta tegnap, és ehelyett egy területi, regionális közösségekre épülő új világ, decentralizáció, tettekésség és vállalkozó kedv. Erről szól ma az európai kontinens története, jelene, élete és erről szól maga az Európai Unió is. Nyilvánvaló, hogy ez a magyarság számára is merőben új lehetőségeket kínál, a tízmilliós magyarországi és a négy-ötmillió, világban szétszóródott, illetve a határok mellett tömbben élő magyarság - egykori istencsapás-szerű, - szétszóróztatásának hátrányai valójában mára előnnyé változtathatók. Föltéve, hogy ha ezt a szétszóródott és szétszabdalt Magyarországot az új világ kordivatának és korszellemének megfelelően képesek vagyunk egyetlen, jól működő gazdasági övezetté és hálózattá szervezni. Egyetlen dologra van csak szükség ehhez, egy szemléletváltásra, elsősorban az anyaországban, amely a határon túli magyarokkal való kapcsolattartást nem segélyezésnek gondolja el, nem támogatásként gondol rá, nem hátrányt és nem teherteremtést lát benne, hanem befektetést, közös hasznot, lehetőséget és gazdasági erőforrást. Vagyis, az egész Kárpát-medencében, különösképpen a belmagyarok körében, Magyarországon egy olyan szemléletváltásra van szükség, amely a határon túli magyarok támogatása helyett a nemzetegyesítést jelöli meg fő célként. Az első tézis tehát, hogy Magyarország jövője nem a tízmilliós Magyarországon, hanem a tizenötmilliós magyar nemzetben van. A második tézisem, amit szeretnék ugyanilyen higgadtan és nyugodtan megfogalmazni, az pedig az, hogy mindennek a szemléletváltásnak természetesen feltételei vannak. Nézzük, hogyan állunk ezekkel a feltételekkel? A határon kívül rekedt nemzetrészek esetében a nemzetegyesítés gondolatát tekintve, lényegében a dolgok rendben vannak. Azt kell mondanom, hogy a határon túli magyarok hosszú idő óta másra sem várnak, mint hogy egy olyan tartós, kormányzati politikai kurzus jöjjön létre Magyarországon, amely őket egyesíteni szeretné az anyaországgal. A határon belüliek esetében a helyzet azért ennél kicsit cifrább, és itt, engedjék meg, hogy néhány mondat erejéig elidőzzek a december ötödiki népszavazás eredményénél. Azt javaslom, hogy fontoljuk meg, tegyük közszemlére azt az errefelé is közkeletű gondolatot, ahogy a belmagyarok, a magyarországi magyarok nemet mondtak a határon túli magyarokra. Nézzük meg, hogy igaz-e ez az állítás! Először is, induljunk ki abból a sovány vigaszból, hogy több volt az igen, mint a nem. Aztán ezt a sovány vigaszt hizlaljuk föl egy kicsit. És engedjék meg, hogy azt mondjam Önöknek, hogy egy 52-48 százalékos arányú választási győzelem Magyarországon bőségesen elegendő lenne a nemzetegyesítéshez. Nem kell tehát lebecsülni azt a látszólag kicsi különbséget. Aztán gondolkodjunk el azon, hogy valójában a belmagyarok, tehát a magyarországi magyarok mondtak-e nemet a határon túli magyarokra és ne engedjük, hogy a látszat megcsaljon bennünket. Az én hipotézisem az, hogy valójában a magyar kormány mondott nemet a határon túli magyarokra. Egy ilyen kérdés esetében, mint amivel december 5-én szembesültünk, a mindenkor magyar kormánynak egyetlen kötelessége lenne, lett volna, - nem csupán erkölcsi természetű vagy nemzeti természetű ez a kötelezettség, hanem a magyar alkotmány betűiből is ez következik, következett volna, -

garanciát adni a határon belüli magyaroknak arra nézvést, hogy a kettős állampolgárságnak létezik olyan megoldási formája, amely a határon belül élő magyarok terheinek növekedése nélkül képes biztosítani a kettős állampolgárságot. Ezt kellett volna garantálnia a magyar kormánynak, és ha ezt tette volna, akkor higgyék el, hogy a kettős állampolgárságról szóló népszavazás eredménye elsőprő többségű igent eredményezett volna. Ezért mondom azt Önöknek, hogy nem a belmagyarok, hanem a magyarországi kormány mondott nemet a határon túli magyarokra, és a kormányt, - sajnos ma ilyen időket élünk – nem szabad összekevernünk az országgal, és legkevesbé sem szabad összetévesztenünk a nemzettel. Tehát, úgy tűnik, hogy a nemzetegyesítés egyik fontos föltétele az a kormányváltás, a következő választásokat követően. A következő föltétel – ezt ilyen lakonikus hangon kell kimondanunk, mintegy az időjárás természetességével beköszöntő fejleményre tekintve – majd hogy ha lesz olyan kérdés, hogy hogyan lehet ezt előidézni, kinek mi a dolga abban, hogy ez bekövetkezzék, erről is szívesen mondok majd néhány szót, de most ne a magyarországi belső ügyekkel traktáljuk az erdélyi magyarokat, hanem inkább az ő sorsukból kiindulva próbáljuk a nemzetegyesítés lehetőségeit mérlegelni. A következő föltétele a sikeres nemzetegyesítésnek az, hogy az Európai Unió, amely a magyar közösségek számára az új, politikai létezési közeg, továbbra is támogató korszellemeket, korszellemet és kordivatot kövessen. Ehhez persze először válaszolnunk kell arra a kérdésre, amit tegnap Schöpflin György föltett, illetve reagálnunk kell arra a problémára, amit megemlített, hogy egyáltalán lesz-e a jövőben Európai Unió. Ahogy tegnap ő fogalmazott, idáig ez a kérdés nem volt kérdés, mindenki – szintén a természeti jelenségek bizonyosságával – tekintett az Európai Unióra, soha senki, az elmúlt esztendőkből nem kérdőjelezte meg a létjogosultságát, azonban az Európai Unió Alkotmányának nevezett új dokumentumát – mint Önök is tudják – két alapító államban elutasították, és ez egy új helyzetet idézett elő, megkérdőjelezte az Európai Unió eddig természetesnek vett létezését. Nem azt kérdőjelezte meg, hogy van-e értelme az Európai Uniónak, hanem kiköveteli ez az eredmény a választ az Európai Unió minden tagállamától, így Magyarországtól is, arra a kérdésre, hogy mivégre is létezik az Európai Unió? Hosszú idő óta először be kell tudnia bizonyítani az Európai Uniónak, hogy az európai embereknek szükségük van erre a szövetségre. Ha nem tudja bebizonyítani, akkor az Alkotmány elutasításához hasonló, további kudarcokkal kell szembe nézni, amely végső soron akár az egész Uniót is szétzilálhatja. De mi az a kérdés, aminek alapján meg tudjuk válaszolni, hogy szükségünk van-e az Európai Unióra, és nemcsak Magyarországon kell tudni ezt a kérdést megválaszolni, nemcsak Erdélyben, hanem Franciaországban, Nagy-Britanniában vagy éppen Németországban is. Azt hiszem, hogyha a dolgokat leegyszerűsítjük, ami nem föltétlenül jelenti, hogy a lényegét szem elől tévesztenénk, azt kell mondanunk, hogy az Európai Uniónak azt kell bebizonyítania a következő esztendőkből, hogy az európai összefogás, erőegyesítés, az unió több munkalehetőséget, magasabb életszínvonalat és nagyobb biztonságot tud nyújtani az európai emberek számára, mintha ugyanezt nemzetállami keretek között próbálnánk meg kiépíteni. Ha a nemzeti állami keretek között ugyanis magasabb jólétet, több munkahelyet és nagyobb biztonságot tudunk teremteni, mint együtt, akkor mivégre is kellene unióba tömörülnünk, Kedves Barátaim? A következő esztendőknél tehát az egyik kérdése, hogy az unió tud-e megnyugtató választ adni erre a kérdésre. Szerintem a magyar nemzeti érdek az az, hogy az unió tudjon választ adni erre a kérdésre, ugyanis a magyar nemzetegyesítés jövője szorosan összefügg az Európai Unió jövőjével. Azt az erős tézist is szeretném megfogalmazni, hogy az Európai Unió kedvező külpolitikai környezete nélkül a nemzetegyesítést végrehajtani gyorsan, a belátható közeljövőben szinte reménytelen lenne. Ezért azt kell mondanom, hogy a

magyar nemzeti érdekek és az Európai Unió jövője szoros összefüggésben állnak egymással. A következő előfeltétele a nemzetegyesítésnek, az egy bizonyos gazdaság- és társadalomfilozófia eddiginél erőteljesebb térhódítása Magyarországon. Azt a vitát, legalábbis a kormányzó elitek, a közgondolkodást meghatározó csoportok körében elsőprő többségre és győzelemre kellene juttatni, hogy nekünk, magyaroknak nem szabad olyan gazdaság- és társadalompolitikát folytatnunk, amely kizárólag az individuumból és az egyénből indul ki. Nekünk csak olyan gazdaság- és társadalompolitikát érdemes folytatnunk, amely mindig nemzeti felemelkedésben is gondolkodik. Nem lehetséges tömeges méretekben magyar individuális siker a Kárpát-medencében, ha közben az egész nemzeti közösség nem emelkedik fel, nem erősödik, nem válik sikeressé. Ez a tézis tehát úgy összegezhető, hogy vagy együtt fogunk felemelkedni, vagy sehogy sem. És ez az egész Kárpát-medencére igaz. A nemzetegyesítés következő előfeltétele az erős nemzettudat. Most visszatérhetnék december ötödikére. Persze igaz, hogy a kormány mondott nemet a határon túli magyarokra, és nem a belmagyarokra, de talán mi vagyunk az egyetlen ország a Kárpát-medencében, ahol a közvélemény tekintélyes része követi a kormány ilyen irányú javaslatait. Tegnap volt egy rövid történeti visszatekintés Markó Béla és Tőkés László beszélgetésében, amely arról szólt, hogy a román politika stílusát és tartalmát tekintve hogyan minősíthető a magyar politikai stílussal és értékekkel összevetésben. Markó Béla megengedett magának egy provokatív, de erőteljes gondolatot, egy önbírálatot, amikor azt mondta, hogy nem lehetünk elragadtatva a magyar politikai teljesítménytől, elég, ha visszagondolunk a Trianon körüli helyzetre - és hozzáteszem a gondolataimhoz, hogy ha december 5-re gondolunk, akkor sem. Mert nagyon nehéz elgondolni, hogy ha Romániában még elő is állt volna az a váratlan helyzet, hogy a kettős állampolgárság ügyére mondjuk a román kormány nemet akarna mondani, aligha hiszem, hogy ezzel többséghez jutottak volna valaha is a román társadalomban, vagy olyan mértékben követték volna ezt a tanácsot az emberek, mint Magyarországon. Az egész Kárpát-medencében a románok mellett a szerbek, a szlovákok, és a horvátok a kettős állampolgársággal összefüggő kérdéseiket mindenféle nemzetközi feltűnés, dobverés és ágyúdöröggetés nélkül szép csendben megoldották. Nemzeti teljesítmény szempontjából december ötödike Magyarországot a Kárpát-medencén belüli államok között az utolsó helyre sorolta. Ebben a tekintetben bármilyen fájdalmas is, ki kell mondanunk, hogy a románok, a szlovákok, a szerbek és a horvátok erőteljesebb nemzeti elkötelezettséggel rendelkeznek, erőteljesebb nemzeti elkötelezettséget valló kormányokat tudnak választani maguknak, mint amire mi, magyarok vagyunk képesek. Az erős nemzettudat éppen azért volna fontos, hogy kormányváltásoktól függetlenül bizonyos nemzetstratégiai kérdésekben soha ne tudjunk megbotlani. Amikor arról beszélek, hogy erős nemzettudatra van szükségünk, akkor nem arra gondolok elsősorban, hogy a határon túli magyarok, és a magyarországi magyarok közötti összetartozás érzését kell megerősíteni. Ez fontos, de a baj gyökere nem itt van. Innen Erdélyből talán nehezen látható be, de a nemzettudattal kapcsolatos bajoknak nem az a lényege, hogy a belmagyarok nem érzik elég erős szálakkal összekötöttek magukat a határon túli magyar közösségekkel. Ennél mélyebben van a baj. A magyarországi magyarok a saját nemzeti érdekeiket sem ismerik, illetve afelől is sokkal gyakrabban bizonytalanok, mint bármelyik más Kárpát-medencei állam. A nemzeti önérték érvényesítése, mint a kül- és belpolitika első számú vezérlő szempontja, a magyar érdek követése, keresése és meghatározása nem evidencia sem a magyar külpolitikában, sem a magyar belpolitikában úgy, mint ahogyan a Kárpát-medence, illetve Magyarország szomszédos országaiban az. Az a gondolat, hogy egyetlen hely van a világon, ahol mi vagyunk a legfontosabbak, és ez a hazánk, mert a világ bármelyik pontjára megyünk, valahol valaki

mindig fontosabb, mint mi, ez nem egy evidens gondolat ma Magyarországon. A baj belül van. Eperjes Károly szokta azt a képet használni időnként a határon túli magyarok és a belmagyarok viszonyára, hogy úgy vagyunk mi ezzel, mint a kenyér. Mert ha a kenyér romlani kezd, az sem kívülről indul meg, hanem belülről, és valójában a végén derül ki, hogy a héja tartja össze. A nemzettudat szempontból azt mondhatom Önöknek, hogy a határon túli magyarok erőforrást jelentenek a belmagyarok számára, és a határon túli magyarok erőteljes nemzettudata nélkül nem sikerülhet odahaza sem megerősíteni a ma gyenge lábakon álló magyar nemzettudatot. Ilyen értelemben mi, belmagyarok erőteljesen rászorulunk a határon túli magyarokra. Valójában a nemzeti érdekekkel pontosan úgy vagyunk, mint az anyanyelvvel. A nemzeti érdek az anyanyelvhez hasonlóan nem tudás. Az anyanyelv is egy életösztön, nem tanulható. Vagy működik egy életösztön, vagy nem működik. Vagy vannak gátak az érvényesülése előtt, amelyekben fennakad, amelyek háttérbe szorítják, vagy képes ez az ösztön utat törni magának. Ma Magyarországon a nemzeti életösztön nem elég erős. A következő feltétele a nemzetegyesítésnek az, hogy a mindenkor magyar gazdaságpolitikának nemcsak országhatárokon belül, hanem nemzeti keretekben is gondolkodnia kell. Ennek az evidenciának a taglalásába most nem mennék bele, de szeretném jelezni, hogy miközben a gondolat evidens, ennek végigvezetése a gazdaságpolitikánkon, legyen szó a mi négy évünkről, vagy a mostani állapotokról, nem magától értetődő természetesség. A praktikus teendőket igenis fel kell ismernünk, és azok szellemében kell a gazdaságpolitika végrehajtását irányítanunk. Most itt a táborban is megfogalmaztak egy javaslatot, amely azzal kapcsolatos, hogy a következő esztendőkre az uniós tagságból következően nemzeti fejlesztési terveket kell kidolgoznia a tagállamoknak. A magyar nemzeti fejlesztési tervet nem érdemes önmagában állónak tekintenünk, és önmagában kidolgoznunk. A magyar nemzeti fejlesztési tervet a román és a szlovák nemzeti fejlesztési tervvel az ott élő magyarok területeire vonatkozó fejlesztési koncepciókkal összehangoltan érdemes elkészíteni. Erre gondolok, amikor azt mondom, hogy a gazdaságpolitikának nem országhatárokon belüli, hanem nemzeti keretekben kell gondolkodnia. Itt elértünk a következő esztendő egyik legfontosabb kérdéséhez, a magyar gazdaság helyzetéhez. Néhány gondolat erejéig szeretnék időzni ennél a kérdésnél. Ahhoz, hogy a magyarországi gazdaság a Kárpát-medencei magyar gazdaság valóságos motorjává tudjon válni, ahhoz elsősorban szembe kell néznünk a magyarországi gazdaság valós helyzetével. Ma a legmagasabbra tornyosuló akadály egy tisztességes, és az ország érdekeit szolgáló gazdaságpolitikának éppen az, hogy az ország vezetése nem néz szembe a valóságos helyzettel, hanem inkább a struccra emlékeztető módon a homokba dugja a fejét. Ma olyan világban élünk Magyarországon, ahol az emberek hétköznapi tapasztalatai és a világ nagy szervezeteinek országértékeléssel foglalkozó intézményei (OECD, Világbank) a magyar gazdasági élet szervezett érdekképviselői (vállalkozói érdekképviselők, kamara) egybehangzóan a magyar gazdaság, vagy ahogyan ők fogalmaznak: a magyar gazdálkodás válságáról beszélnek. Mindenki tudja, hogy a növekedés csökken, a túladóztatás és a munkanélküliség pedig megbénítja a gazdaságot. A külkereskedelemnek ikerdeficitje van. Az államadósság pedig nő. Ha ezzel a helyzettel nem nézünk szembe, és nem mondjuk ki, hogy a nemzetpolitikai fordulat mellett a következő választás után gazdaságpolitikai fordulatra is szükség lesz, vagyis egy radikális adócsökkentési és munkahelyteremtési programot kell megindítani, akkor a magyar gazdaság nem erősödik meg, dinamizmusa továbbra sem tér vissza, és így reménytelenné válik a magyarországi magyar gazdaságból kiindulva egy Kárpát-medencei életerős magyar gazdaság fölépítése. Tehát a magyarországi gazdaságpolitikai fordulat a Kárpát-medencei gazdasági fellendülés egyik előfeltétele. Ezen a

ponton engedjék meg, hogy visszatérjek egy kicsit a magyar belpolitikához. Tőkés László tegnap Széchenyi Istvánt idézte. Akik nem voltak ott, azoknak a kedvéért a gondolatot szeretném most a maga brutalitásában önök elé tárni. Széchenyi egy helyen arról írt, hogy egy nemzet fiai mitől félnek. Ahogy ő fogalmazott, az angolok a szegénységtől, a franciák a nevetségességtől, a spanyolok az ördögtől, az oroszok a cártól, a magyarok pedig az elfajult és hűtlenné vált magyartól félnek a legjobban. Kedves Barátaim! A helyzet a huszadik században sokkal rosszabbra fordult, mint amilyen a tizenkilencedik században, Széchenyi idején volt. Ezzel a huszadik századi örökséggel szembe kell néznünk. A tizenkilencedik században Széchenyi szavai azt jelentették, hogy a magyar uralkodói elit meghatározó szereplői saját egyéni, egzisztenciális érdekeiket követve nem tartották fontosnak a nemzeti érdekek követését és betagozódtak az akkori Habsburg-birodalom javakat, kegyeket és presztízst osztó rendszerébe. A huszadik században azonban ennél nagyobb baj történt. A huszadik században megjelent a modern baloldal Közép-Európában, amelynek eredményeképpen Magyarország vonatkozásában egy új magatartás is kialakult. Ez pedig az, hogy amikor a baloldal időnként erre lehetőséget kapott, akkor rárontott a saját nemzetére. Nem egyszerűen – ahogy Széchenyi fogalmazott – elfajult, vagy hűtlenné vált, hanem rárontott a saját nemzetére. Ez olyan hagyománya a magyar politikai életnek, azon belül is a baloldali hagyománya, amellyel szembe kell néznünk a jövő szempontjából. Gondoljanak arra, hogy így rontottak rá a sajátjaikra 1919-ben Kun Béláék, így rontottak rá a sajátjaikra Rákosiék. Ugyanezt tették az ő modern kori kiadásukban azok, akik 1956-ban rárontottak a forradalomra. És nem ilyen harcias eszközökkel, dehát december ötödike is tulajdonképpen egy kormányzati rárontás a saját nemzetünkre. Ezt most nem azért idéztem fel, hogy jólesően csípős megjegyzéseket tegyünk a baloldalra, ugyanis kedves barátaim, a baloldalra nekünk a jövőben szükségünk lesz. Ugyanis nincs nemzeti egység a baloldal részvétele nélkül. Nemzetstratégiai célok állandósága nincs egy nemzetileg elkötelezett baloldal nélkül sem. Annak a reményében mondtam mindezt, hogy a hosszabb távon is kiszámítható, a határon túli magyarok számára biztonságot jelentő, nemzetegyesítési törekvések állandóságához arra is szükség van, hogy a magyarországi baloldal nemzeti fordulatot hajtson végre. Nekünk egy nemzeti baloldalra is szükségünk van Magyarországon. Sokan persze szkeptikusak, mondván, hogy különböző, -genetikainak talán túlzás lenne mondani, - inkább fogalmazzunk úgy, hogy történeti meghatározottság miatt ennek az esélyei csekélyek. Én azonban optimistább vagyok, mint akik így fogalmaznak. Ugyanis ha valaki végigpásztázza az európai és a közép-európai baloldal történelmét, akkor azt fogja látni, hogy a baloldal rendkívül gyors változásokra képes. Hajlékony, és az általunk vártnál mindig sokkal könnyebben változtatja a nézeteit. Ezért egy nemzeti fordulat sem zárható ki. Gondoljanak csak arra, hogy milyen bámulatosan eltérő mániákat képes egymás után követni a mindenkori európai és azon belül is a közép-európai baloldal. Gondoljanak arra, hogy például hosszú évtizedeken keresztül a „kollektív” volt a mániája. Minden, ami egyéni és a szabadság, azt ellenezte. És szinte egyik évről a másikra a kollektív mániát hirtelen fölváltotta az egyéni szabadság mániájával. Ma minden, ami nemzeti, bizonyos mértékű taszítást jelent a baloldalon. De miért kéne kizárnunk azt, hogy úgy, ahogyan a kollektívről az egyéni szabadságra történő átváltása megtörtént a baloldalnak, a mai, a nemzeti érdekeket – fogalmazzunk jóindulatúan – figyelmen kívül hagyó politika helyett, a belső változásoknak, az európai változásoknak köszönhetően miért is zárhatnánk ki, hogy – hasonlóan egyébként a Kárpát-medencében található többi államhoz, a magyar baloldalnak is sikerül végrehajtania egyfajta nemzeti fordulatot? Nem érdemes kizárnunk, sőt tulajdonképpen szurkolnunk kell azért, hogy ez bekövetkezzen, és így decemberötödikét, a

huszadik századot lezáró baloldali hagyományok köré és közé soroljuk, és reménykedve nézzünk arra, hogy a következő nagy nemzeti erőpróba időszakában már a baloldal olyan álláspontot foglal el, amely tekintetében együtt lehet vele majd működni a mindenkor jobboldalnak is. Szeretnénk, ha a nemzeti oldal kifejezés egy idő után elvesztené mai értelmét, és nem a nemzeti érdekek erőteljesebb képviselőjét hangsúlyozó megkülönböztető jegye lenne a jobboldalnak, hanem egész egyszerűen csak egy történelmi név, egy történelmi attribútum, és a nemzeti érdekek kifejezett képviselője általánossá válna a magyarországi belpolitikában. Ezek után szeretnék még néhány, a következő esztendőben esedékes, szükségesnek gondolt fordulat után, egy leendő kormány nemzetstratégiájának vázát jelentő pontot az Önök figyelmébe ajánlani. A jövőben a mainál sokkal erőteljesebben kell képviselnünk a magyar külpolitikában azt a véleményt, hogy az Európai Unión belül a kettős mérce nem fogadható el. És hogy ha a „rég Európában” a kisebbségi autonómia teljesen magától értetődő Katalóniától Dél-Tirolon át Finnorszáig, az újonnan csatlakozó országokban is ugyanilyen magától értetődő követelésnek, sőt közösségi jognak kell lennie. Természetesen nem szeretnék a mai helyzet részletezésében elsülyedni, de szükségesnek látszik azért – tekintettel a jó hangulatra, meg a szép környezetre, és az itt uralkodó testvéries érzésekre, de ez a mostani hangulat, amiben vagyunk, ne tompítsa el az éleslátásunkat, ne szorítsa háttérbe a valóságos Kárpát-medencei magyar helyzetet, ahogyan arra Tőkés László tegnap utalást tett. Néhány gondolatban azért fel kell idéznünk olyan jelenségeket, amellyel szemben a jövőben sokkal határozottabban – ha úgy tetszik, időnként egyoldalúan – kell nemzetvédő okból fellépnie egy leendő magyar külpolitikának, ugyanis ha körülnézünk a Kárpát-medencében, akkor azért a következő jelenségeket mindenképpen meg kell említenünk: a Kárpát-medencében a magyarok rovására tapasztalhatunk etnikai arányok megváltoztatására irányuló törekvéseket. Ez nem fogadható el. Találkozunk olyan törekvésekkel, amelyek a magyarok lakta vidékek adminisztratív szétdarabolására törekednek. Találkozunk olyan törekvésekkel, amelyek a magyarok fizikai megfélemlítését célozzák – elegendő, ha a Délvidékre gondolunk. Találkozunk a Kárpát-medencében nem ritkán egy-egy államon belül az igazságszolgáltatás magyarokkal szembeni elfogult működésével. Találkozunk magyar oktatási intézmények hátrányos megkülönböztetésével. Találkozunk magyarok lakta területek gazdaságilag hátrányos helyzetbe hozásának kormányzati törekvéseivel – elegendő, ha csak itt Erdélyországban az észak-erdélyi autópálya körüli küzdelmekre hívom fel az Önök figyelmét. Ezek a jelenségek mind a mai magyar Kárpát-medencei élet valóságához tartoznak. Ezekkel a törekvésekkel szemben védekeznünk kell. A státustörvényhez hasonló merész, bátor, Európában elfogadható kisebbségvédelmi – ha kell, – egyoldalú lépéseket is vállalnunk kell majd. Éppen ezért a Magyar Állandó Értekezletre továbbra is múlhatatlanul szükségünk van. Elfogadhatatlan, hogy az ilyen jelenségek mellett, mint amelyeket az előbb néhány szóban megidéztem, a Magyar Állandó Értekezletet hosszú idő óta nem hívja össze a magyar kormány. Sőt, nekünk abban kell gondolkodnunk majd a jövőben, hogy a Magyar Állandó Értekezletet hogyan lehet továbbfejleszteni valamilyen össz-, világmagyar-képviselő irányába, amelynek a mainál sokkal jelentősebb, konzultatív, és talán néhány esetben döntési jogot is érdemes lesz majd átadni, illetve amelyre érdemes lesz majd ilyeneket ráruházni. Utolsó előtti tézisem pedig az, hogy az állampolgárság kérdése nem kerül le a napirendről akkor sem, ha Románia belép az Európai Unióba. Részben azért, mert a Szerbiában és a Kárpátalján élő magyarok, meg a szegény Horvátországban élő magyarok, akik Horvátországgal együtt már régen megérdemelték volna, hogy tagjai legyenek az Európai Uniónak, úgy tűnik, hogy még hosszú évekig nem lesznek tagjai az Európai Uniónak. A kettős állampolgárság Erdélyországon kívül néhány más, fontos,

százezres nagyságrendű magyar közösségnek továbbra is érdeke. Másodsorban: még ha Románia be is lép – hogy pontosan mikor, azt nehéz megmondani, de reményeink szerint minél hamarabb – az Európai Unióba, biztosan sokkal később fog csatlakozni az Európai Unión belüli, útlevél ellenőrzés nélküli szabad mozgást garantáló, úgynevezett schengeni övezethez, mint Magyarország. A magyar útlevél és a román útlevél az Európai Unión belül még hosszú éveken keresztül nem ugyanazt fogja jelenteni, kedves barátaim. Semmi okát nem látom annak, hogy ha egyszer megtehetjük, hogy a magyar útlevéllel járó jótéteményeket kisugározhatjuk és továbbadhatjuk – odaadhatnánk egyébként a román barátainknak is, csak ez nemzetközi jogilag nem lehetséges. Nem látom be, hogy miért ne tegyünk, miért ne tehetnénk ezt meg? A magyarigazolvány sem válik feleslegessé a jövőben, mindig elmondom, ha eljövök ide, Önök közé, hogy akinek van, nagyon vigyázzon rá, mert rövid időn belül ez lesz a Kárpát-medence legértékesebb dokumentuma, a magyarigazolvány. Ugyanis ennek jelentősége lehet részben a magyar állampolgárság odaítélésének időtartamát tekintve, részben pedig a státustörvényhez olyan jogok tapadnak – szegény belmagyarok erről keveset tudnak, mert a kormánypropaganda ezt elhallgatja -, amelyek nem tapadnak majd a kettős állampolgársághoz azok esetében, akik nem akarnak áttelepülni Magyarországra, hanem itthon maradnak. Egy Erdélyországban élő magyar számára anyagi értelemben, jogosítványokat, iskoláztatást és gyermektámogatásokat tekintve a státustörvény, és az annak nyomán létrejött magyarigazolvány többet jelent majd, mint a kettős állampolgárság. Tehát a kettős állampolgárság idejében a szülőföldjükön maradó magyarok támogatásának továbbra is a magyarigazolvány lesz a legfontosabb jogosultsági dokumentuma, ezért legyenek kedvesek, őrizték meg, aki pedig még nem váltotta ki, igyekezzen, minél hamarabb, annál jobb. Aztán még egy szempont, amelyet a kettős állampolgárság megítélésénél szeretnék az Önök figyelmébe ajánlani (mert nyilván lesznek ilyen kérdések). Jól látják, hogy részben a nemzetközi terrorizmus megnyilvánulásai miatt, részben az európai alkotmány holland és francia elutasítása miatt bizonytalanná váltak a bővítési perspektívák az Európai Unión belül, s hogy Románia 2007-ben be tud-e lépni az Unióba, azt ma nem tudjuk, lehet, hogy elhalasztják 2008-ra, bár ezt nem kívánjuk. Sőt, ha 2007-ről elhalasztják, mint ahogyan azt tegnap Markó Béla mondta, ki tudja, hogy ez pontosan milyen évszámot jelent majd a jövőre nézve. Jól látható tehát, hogy a kettős állampolgárság ebből a bizonytalanságból ki tudja menekíteni az Erdélyben élő magyarokat. Ilyen szempontból tehát ennek minél hamarabbi - a magyarországi magyarok számára is elfogadható - formája továbbra is indokolt. Végezetül még egy gondolatot szeretnék megosztani, egyfajta tézis formájában Önökkel: Schöpflin György tegnap arról beszélt, hogy most, a holland és a francia népszavazás után arra a kérdésre is választ kell adnia az Európai Uniónak, hogy az Unió kialakítása a démosz, azaz a nép programja lesz-e, vagy megmarad egy elitprojektnek, ahogyan ő fogalmazott. Ha ezt megpróbálom közérthetőbb nyelvre átfordítani, akkor az a kérdés, hogy továbbra is csak az európai politikai, kulturális és gazdasági elitek – ha már a baloldaltól volt szó, akkor úgy fogalmazok, hogy uralkodó osztályok szívének kedves gondolat és folyamat lesz-e az Európai Unió, vagy pedig maga a démosz, az európai nép, az európai tömegek is igényt tartanak, támogatják, és mögé állnak ennek a folyamatnak. Azt kell mondanom, hogy ez a kérdés nem csak európai uniós dimenziós kérdés, hanem az egész magyar demokrácia szempontjából is értelmezhető kérdés. Ha megpróbáljuk megvonni - az egész magyar rendszerváltoztatás óta, vagy az 1990-es első választások óta eltelt tizenöt év mérlegét, - akkor azt kell mondanom, hogy a magyar jövő egyik fontos kérdése úgy fogalmazható meg, hogy a demokrácia a jövőben továbbra is csak az uralkodó szellemi, politikai és gazdasági elitcsoportok projektje lesz-e, vagy a demokráciát a magyarországi

magyar néptömegek is magukénak fogják-e érezni. Az egész magyar demokrácia legitimitásának kérdése bizonyos mértékben az asztalon van: kimerültek a demokrácia eddigi működtetését jelentő lelki-szellemi tartalékok. Az embereknek nem a demokráciából van elégük Magyarországon, de elégük van abból, ahogyan az elmúlt tizenöt évben a demokrácia működött. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy minden ízében rosszul működött volna. Nem azt akarom mondani, különösen, ha a szabadságra vagy a nemzeti függetlenségre gondolunk, hogy ne értünk volna el jelentős eredményeket. De az biztos, hogy a politikának, a közéletnek, a demokratikus intézményeknek az a működtetési formája, amelyet ma ismerünk Magyarországon, elveszítette a magyarországi tömegek támogatását. Ezért a demokráciát működtető csoportok – legyen szó értelmiségről, pártokról, vagy gazdasági vezető csoportokról – és a magyar emberek közötti távolság ma sokkal nagyobb, mint korábban az ezt megelőző tizenöt évben bármikor volt. Ha ezt nem tudjuk megváltoztatni, ha nem tudjuk a négyévente egyszer megvalósuló részvételt gyakoribb élménnyé tenni, ha nem tudjuk az embereket bevonni bizonyos kérdésekbe, ha nem tudjuk világossá tenni, hogy az ő véleményük szinte döntésszerű erővel történő figyelembe vétele nélkül nem születhetnek nemzetpolitikai döntések Magyarországon – legyen szó gazdaságról, kultúráról vagy külpolitikáról -, ha ezt az érzést nem tudjuk kialakítani, e mögé nem tudunk tényeket állítani, akkor a magyar demokrácia legitimitása megkérdőjeleződik majd, hiába lesznek négyévente választások. Tehát meg kell újítani egész demokrácia működését Magyarországon. Hogy miként, milyen formában, erről szól az a bizonyos nemzeti konzultáció, amelyet most Magyarországon folytatunk, és amelynek reményeim szerint az lesz az eredménye, hogy az ősz végén, valamikor november-december tájékán képesek leszünk javaslatokat megfogalmazni arra nézve, hogy a mostani alkotmányos kereteket megőrizve, a demokrácia döntéshozatali rendszerének eszköztárát gazdagítva, hogyan lehet a tartalékait felemésztett, lelkierejét elvesztett magyar demokráciát megújítani. Mert meggyőződésem szerint egy nemzetegyesítő politikához nem csak az Európai Unióra, hanem egy valóságos magyar demokráciára is szükségünk lesz. Köszönöm szépen a figyelmüket, örömmel válaszolok a kérdéseikre.